

Postmottak@nokut.no

Svar på høring av forslag til evalueringstema og evalueringsspørsmål— NOKUTs evaluering av grunnskolelærerutdanningene for trinn 1-7 og 5-10

Utdanningsforbundet takker for muligheten til å gi innspill til foreslåtte evalueringstema, evalueringsspørsmål og underpunkter for evaluering av grunnskolelærerutdanningene for 1.-7. trinn og 5.-10. trinn. Vi støtter evalueringens formål om å frembringe kunnskap og bidra til utvikling av kvaliteten i grunnskolelærerutdanningene ved å legge til rette for læring, kartlegge utfordringer, og gi råd om tiltak.

Utdanningsforbundet er fornøyd med at NOKUT organiserer arbeidet slik at Utdanningsforbundet som representant for lærerprofesjonen og medlem i referansegruppen, kan bidra i ulike faser av evalueringen.

Utdanningsforbundet har i overkant av 190 000 medlemmer i barnehage, skole, fagskole og høyere utdanning. Vi er det største forbundet i utdanningssystemet. De fleste medlemmene våre i høyere utdanning jobber i lærerutdanningene, og mange medlemmer i barnehage og skole er praksislærere i lærerutdanningene.

Generelle merknader til evalueringen

NOKUT foreslår å avgrense evalueringen til følgende fire tema som de mener er relevant for utviklingen av kvaliteten i lærerutdanningene:

1. Masteroppgaven
2. Integrert, forskningsbasert og profesjonsrettet utdanning
3. Fagmiljø
4. Grunnskolelærerutdanningenes oppbygging og utforming

Utdanningsforbundet har forståelse for valget om å avgrense evalueringen til de temaene som er av størst betydning for utviklingen av kvaliteten i grunnskolelærerutdanningene. De foreslåtte

overordnede temaene inneholder elementer som til en viss grad samsvarer med innspillene Utdanningsforbundet har fått fra egen organisasjon. Vi kommer tilbake med forslag til hvordan synliggjøre og løfte frem tema som våre medlemmer rapporterer er viktig at inngår i evalueringen.

Utdanningsforbundet leser at de foreslåtte evalueringsteamene og evalueringsspørsmålene vektlegger akademiske elementer som teori, metode, vitenskapsteori og forskning i

masteroppgaven og andre deler av utdanningene. Noen av de nevnte er relativt nye elementer i grunnskolelærerutdanningene og er derfor viktig å belyse i en evaluering. Grunnskolelærerutdanningene er integrerte profesjonsutdanninger og alle elementene i utdanningene skal bidra til å utdanne gode profesjonsutøvere. De vektlagte elementene kan ikke løsrives fra profesjonselementene. Utdanningsforbundet etterlyser en mer profesjonsorientert tilnærming i evalueringen. Dette kan synliggjøres gjennom å endre profilen på evalueringen.

Spørsmål NOKUT særlig ønsker tilbakemelding på

- *Hvilke aspekter ved hvert tema mener dere er de viktigste?*
- *Stiller vi de riktige spørsmålene i lys av dette? (Bør spørsmålene innenfor hvert tema formuleres på en annen måte?)*
- *Hva kan vi ta bort for å avgrense temaene?*
- *Har dere andre innspill?*

Masteroppgaven

NOKUTs forslag til evalueringsspørsmål:

- 1a) Hvor godt forbereder studieprogrammet studentene på masteroppgaven, som et selvstendigforskningsbasert, profesjonsrettet og praksisorientert arbeid?
- 1b) Hvordan arbeider studieprogrammene med at masteroppgaven og kompetansen den gir, oppleves som relevant av studenter, nyutdannede grunnskolelærere og ledere i skolen?
- 1c) I hvilken grad og på hvilke måter oppleves masteroppgaven og kompetansen den gir som relevant av studenter, nyutdannede grunnskolelærere, ledere i skolen og studieprogrammene?

Utdanningsforbundet er opptatt av at grunnskolelærerutdanningene skal ha progresjon og at de ulike elementene i utdanningene introduseres i en naturlig rekkefølge.

Lærerutdanningsinstitusjonene må derfor starte med å forberede studentene til masteroppgaven fra begynnelsen av studiet. At studentene tidlig i utdanningen får innsikt i teori og metode er et viktig grunnlag for progresjon og personlig utvikling. Denne innsikten danner blant annet grunnlag for bruk av teori, for studentens utvikling i praksis, for FoU-oppgaven og etter hvert for masteroppgaven. Til sammen skal dette bidra til at nyutdannede grunnskolelærere har kompetanse til å videreutvikle egen praksis, profesjonsfellesskapet og skolen de er en del av. Masteroppgaven skal gi studentene spesialisert innsikt i et avgrenset fagområde. Minst like viktig er teori og metode som skal bidra til utviklingskompetanse. Relevansen av teori og metode handler blant annet om å skape forståelse for og synliggjøre hvordan en kan bruke det en har lært underveis i studiet, i en masteroppgave, og ikke minst i læreryrke. Dette er viktige perspektiv å ta tak i som del av evalueringen av prosess- og resultat kvaliteten i grunnskolelærerutdanningene.

I evalueringen ønsker NOKUT å vurdere på hvilken måte praksisperioden kan brukes som en del av forberedelsene til arbeidet med masteroppgaven. Praksisopplæringen i grunnskolelærerutdanningene skal «være tilpasset studentenes fagvalg og bidra til at studentene utvikler evnen til å reflektere over og utvikle egen profesjonsutøvelse», jf. rammeplan for GLU 1-7 § 3-9 og rammeplan for GLU 5-10 § 3-8. Vi vet fra tidligere undersøkelser at praksisopplæringen av mange studenter oppfattes som «både det beste og det verste med lærerutdanningene». Vi vet også at mange studenter fremdeles opplever det som et «lotteri». Noen studenter er «heldige» og de opplever praksisopplæring med progresjon og som dekker alle deler av læreryrket. Noe av det studentene vil ha mer av er en godt tilrettelagt og systematisert praksisopplæring. De ønsker også mer øvelse i klasseromssituasjoner og

praksisopplæring i alle deler av læreryrket. Utdanningsforbundet er av den oppfatning at kvaliteten i praksisopplæringen generelt må bli bedre. Våre medlemmer som er praksislærere rapporterer at det ikke er avsatt tilstrekkelig med tid til arbeid i forkant og etterkant av praksis. Hvordan en jobber med kvalitet i praksis er avgjørende for kompetansen til nyutdannede lærere. Vi mener at praksisperioden ikke skal benyttes til forberedelser til masteroppgaven, for eksempel innhenting av data. På den andre siden er det positivt om studentene kan bruke erfaringer fra praksisperiodene inn i masteroppgaven. Dette kan gjøre masteroppgavene mer profesjonsrettet og praksisnær. Utdanningsforbundet mener at evalueringen må se nærmere på hvordan institusjonene jobber for profesjonsrettede, praksisnære og relevante masteroppgaver. Evalueringsspørsmål 1b og 1c videreføres.

I høringsnotatet står at NOKUT som del av evalueringa ønsker å være i dialog med Nasjonalt nettverk for masterveiledere i lærerutdanningene og Faglig råd for lærerutdanning 2025. Vi er enige i at det er viktig å unngå å overbelaste sektoren eller å duplisere pågående initiativer. Det er likevel svært uklart hvilken rolle Nasjonalt nettverk for masterveiledere i lærerutdanningene og Faglig råd for lærerutdanning 2025 vil spille inn i evalueringen. For å skape tillitt må det ikke være tvil om hvem som gjennomfører evalueringen, hvem som blir evaluert, hvem som bidrar på andre måter og hvordan disse bidrar.

Integrert, forskningsbasert og profesjonsrettet utdanning

NOKUTs forslag til evalueringsspørsmål:

2a) Hva hemmer og fremmer arbeidet med å tilby integrerte, profesjonsrettede grunnskolelærerutdanninger, basert på forskning og erfaringskunnskap?

Vi vet fra evalueringen av allmennlærerutdanningen, følgegruppens arbeid og arbeidet til den internasjonale rådgivende ekspertgruppen at helhet og integrering også er utfordrende i grunnskolelærerutdanningene. Integrering av vitenskapsteori, metode og bruk av forskning er fremdeles relativt nytt og det tar tid å innarbeide nye elementer. Vi vet også at den største utfordringen i mange grunnskolelærerutdanninger ligger i sammenhengen og integrasjonen mellom de teoretiske elementene i utdanningene og praksisopplæringen. Både studenter, faglærere og praksislærere uttaler at dette er en stor utfordring i grunnskolelærerutdanningene. Utdanningsforbundet mener at sammenhengen og integrasjon mellom teoretiske elementer og praksisopplæring må løftes, tydeliggjøres og få større plass i evalueringen. Videre er det behov for et bedre kunnskapsgrunnlag om samarbeidet mellom PEL, studiefag, student og praksisfeltet, herunder hvordan det arbeides med kvalitet i praksisopplæringen.

Som Faglig råd for lærerutdanning skriver i rapporten [partnerskap-for-kvalitet-i-larerutdanningene-004.pdf \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/partnerskap-for-kvalitet-i-larerutdanningene-004.pdf), «er partnerskap mellom lærerutdanning, barnehager og skoler fortsatt relativt nytt til tross for at enkelte institusjoner har lang erfaring». Vi kan derfor forvente mye utvikling om samarbeidet. Dette kan bety at det er behov for å innhente ny kunnskap om partnerskap. Utdanningsforbundet mener evalueringen videre må bygge på en bred forståelse av partnerskap i samsvarer med forståelsen til Faglig råd for lærerutdanning.

Fagmiljø

NOKUTs forslag til evalueringsspørsmål:

3a) I hvilken grad har fagmiljøene på campus og i skolen den kompetansen som institusjonene opplever at de trenger for å gjennomføre og utvikle en grunnskolelærerutdanning som er forskningsbasert og profesjonsrettet?

3b) Hvordan arbeider institusjonene og skolen med å bruke og videreutvikle den forskningsbaserte og den profesjonsrettede kompetansen i fagmiljøene?

Formålet med disse to evalueringsspørsmålene er sentralt og av stor betydning for å tilby grunnskolelærerutdanning av høy kvalitet. Begge spørsmålene er av en slik betydning at vi mener de må danne grunnlag for evalueringen.

Når det gjelder spørsmål 3a så mener vi at formuleringen kan virke begrensende i forhold til at fagmiljøet består av «de som veileder og underviser lærerstudenter både på campus og i skolen» (NOKUTs notat side 5). Spørsmålet NOKUT stiller er «om fagmiljøene på campus og i skolen har den kompetansen som institusjonene opplever at de trenger». Institusjonene kan i denne sammenhengen forstås både som skole og universitet eller høyskole, men ofte benyttes begrepet institusjon om universiteter og høyskoler. Spørsmålstillingen er tolkningsbar og må derfor presiseres. For å løfte frem at dette gjelder kompetanse som både skolen og lærerutdanningsinstitusjonene mener de trenger, forslås å erstatte begrepet institusjoner med begrepet **sektoren**.

De to innledende tekstene under Fagmiljø; «Hva legger vi i temaet fagmiljø?» og «Hvorfor akkurat dette temaet?» har sterk slagside mot de teoretiske delene av utdanningen som å bygge forskningskompetanse og at utdanningen skal være FoU-basert. Tekstene knyttes ikke i tilstrekkelig grad til de delene av utdanningen som gjennomføres i praksisfeltet og utviklingen av praksisfeltets lærerutdanningskompetanse. Denne sammenhengen er mangelfull i store deler av evalueringen og må tydeliggjøres. Sammenhengen mellom de to innledende tekstene og evalueringsspørsmålene er ikke tydelig og opplagt. Skal evalueringa også belyse kompetansen til lærerutdannere ansatt i skolen må dette presiseres.

Grunnskolelærerutdanningenes oppbygging og utforming

NOKUTs forslag til evalueringsspørsmål:

- 4a) Hva er de viktigste fellestrekkene og forskjellene i utforming av norske grunnskolelærerutdanninger?
- 4b) Hvilke lærdommer fra 4a) kan bidra til utvikling av policy på nasjonalt nivå og utvikling av grunnskolelærerutdanningene på lokalt nivå?

Utdanningsforbundet vil stille spørsmål ved om erfaringsutveksling og kartlegging er tilstrekkelig som del av denne evalueringen. En evaluering består både av beskrivelse og bedømmelse. Og på grunnlag av bedømmelse, som her forstås som en faglig vurdering, kan tiltak iverksettes. Vi er enige at informasjonen som vil fremkomme av denne typen kartlegging kan være relevant som grunnlag for en stortingsmelding. Vi mener likevel at evalueringsspørsmålene må endres slik at de danner grunnlag for en faglig vurdering. For eksempel hva kjennetegner institusjoner som lykkes og har fornøyde studenter. Hva kjennetegner de som ikke får det til?

Listen over aktuelle forhold som er mulig å kartlegg er lang, og må kortes ned. Vi foreslår at evalueringen vektlegger

- 1) nett- og samlingsbaserte lærerutdanninger

Stadig flere institusjoner etablerer nett- og samlingsbaserte lærerutdanninger, og nye utdanninger er under planlegging. Vi har relativt lite aggregert informasjon om kvaliteten på disse. Det er viktig å innhente mer informasjon og erfaringer fra studentene og sektoren om hva som bidrar til kvalitet.

2) kvalitet i praksisopplæringen, herunder progresjon i praksis
Progresjon i praksisopplæringen og hvordan en legger til rette for et reelt samarbeid mellom to likeverdige parter (jf. strategien Lærerutdanning 2025) om praksisopplæringen vet vi lite om, og bør belyses. Dette kan ses i sammenheng med det vi har skrevet under tema to om integrasjon.

Med vennlig hilsen

Morten Solheim
Seksjonsleder

Gunn Gallavara
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevet signatur.